

PĀRSKATS
PAR ARHEOLOĢISKO IZPĒTI
AUGŠDAUGAVAS NOVADA ILŪKSTES PILSĒTĀ,
BRĪVĪBAS IELĀ 6,
BJUŠĀS SV. URSULAS KATOĻU BAZNĪCAS VIETĀ.
2022.G.

2022. GADS

OBJEKTS:

AUGŠDAUGAVAS NOVADS, ILŪKSTES PILSĒTA
BRĪVĪBAS IELA 6
BIJ.SV.URSULAS KATOĻU BAZNĪCA

PASŪTĪTĀJS:

AUGŠDAUGAVAS NOVADA CENTRĀLĀ
ADMINISTRĀCIJA

PĀRSKATS PAR ARHEOLOGISKO IZPĒTI
AUGŠDAUGAVAS NOVADA ILŪKSTES PILSĒTĀ,
BRĪVĪBAS IELĀ 6,
BIJUŠĀS SV. URSULAS KATOĻU BAZNĪCAS VIETĀ.
2022.G.

IZPĒTES VADĪTĀJS:

M.LŪSĒNS*

AUTORS

M.LŪSĒNS*

2022.g.

*ŠIS PĀRSKATS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Augšdaugavas novads
Ilūkstes pilsēta, Brīvības iela 6,
Bijušā Sv.Ursulas katoļu baznīcas vieta.
Arheoloģiskā izpēte 2022 g.
Saturs.

1. Izpētes atļauja Nr. A-01305/2022	1.lpp.
2. Pirmdokumentācijas saraksts	2.lpp.
3. Ievads	3.lpp.
4. Ilūkstes jezuītu baznīcas vēsture	4.lpp
5. Izpētes darbu apraksts	12.lpp.
6. Ilūkstes jezuītu Romas katoļu baznīcas pamatu sakopšanas darbos atrastais antropoloģiskais materiāls	19.lpp
7. Secinājumi	21.lpp.
8 .Rekomendācijas	22.lpp
8. Digitālo foto uzņēmumu saraksts	23.lpp.
9. Plānu saraksts	26.lpp.
10. Plānu kopijas	2 gab.
11 . Fotoattēlu izlase	40 gab.

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

Mazā Pils iela 19, Rīga, LV - 1050, tālr. 67229272, e-pasts pasts@mantojums.lv, www.nkmp.gov.lv

Arheoloģiskās izpētes darbu vadīšanas atļauja Nr. A-01305/2022

Rīga

Saskaņā ar likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 21. panta otro daļu un Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumu Nr. 720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi" 35.2, 35.3, 35.4, 37., 38., 39. un 48. punktu arheoloģiskās izpētes darbu vadīšanas atļauja (turpmāk – atļauja) izsniegta:

**SIA "ARCHEO arheologi" arheologs Mārtiņš Lūsēns, Ķekavas novads, Ķekava,
Gaismas iela 5 dz.12, LV -2123, martins.lusens@gmail.com**

(fiziskās personas vārds, uzvārds, amats, adrese, e-pasta adrese (ja tāda ir), tālruna numurs)

ņemot vērā Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē saņemto iesniegumu: 29.08.2022.

Nr. 07365/2022 par atļaujas izsniegšanu

(iesnieguma reģistrācijas datums un numurs, iesniedzēja prasījums)

Arheoloģiskā izpēte

(izpētes darbu veids: arheoloģiskie izrakumi, arheoloģiskā uzraudzība)

**Ilūkstes jezuītu klostera komplekss un baznīcas fragmenti | Valsts nozīmes |
Arheoloģija | Arhitektūra | 9310 teritorija;**

Augšdaugavas novads, Ilūkstes pilsēta, Brīvības iela

(kultūras pieminekļa tipoloģiskā grupa, nosaukums, valsts aizsardzības numurs, adrese, kadastra apzīmējums)

1. Faktu konstatējums: Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē 29.08.2022. saņemts arheologa M. Lūsēna iesniegums ar tam pievienotu līgumu ar Augšdaugavas novada centrālo administrāciju par Ilūkstes jezuītu klostera un baznīcas fragmentu uzmērīšanu un arheoloģisko izpēti. Arheoloģiskā izpēte paredzēta zinātniskās izpētes ietvaros, iepriekš patvaļīgi izraktajā teritorijā.

2. Arheoloģiskās izpētes darbi veicami saskaņā ar: arheologa M. Lūsēna iesniegumam pievienotā līguma nosacījumiem.

(iesniegums, izpētes programma, darbu apraksts)

3. Nosacījumi¹ : Atļaujas saņēmējs, parakstot atļauju, apliecina, ka ir personīgi atbildīgs par darba drošību objektā, kā arī par izpētei atbilstošo aprīkojumu un prasmēm.

4. Uzraudzību nodrošina²: -

(fiziskās personas vārds, uzvārds, adrese, e-pasta adrese (ja tāda ir), tālruņa numurs)

5. Viedokļi un argumenti³: -

6. Trīs mēnešu laikā pēc arheoloģiskās izpētes darbu pabeigšanas vai atļaujas derīguma termiņa beigām atļaujas saņēmējs iesniedz Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē ziņojumu par veiktajiem darbiem un galvenajiem rezultātiem.

7. Izpētes darbu pārskata iesniegšanas termiņš: 15.10.2024.
(datums)

8. Atļauja derīga līdz: 15.10.2022.
(datums)

Arheoloģijas un vēstures daļas vadītājs, Sandra Zirne (paraksts*)
(amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Z.v.

05.09.2022.
(datums)

Atļauju saņēmu _____
(datums)

(vārds, uzvārds, paraksts)

Šo administratīvo aktu mēneša laikā pēc tā spēkā stāšanās dienas var apstrīdēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, iesniedzot attiecīgu iesniegumu Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes vadītājam.

Piezīmes.

1. ¹ Aizpilda, ja nepieciešami īpaši izpētes darbu veikšanas nosacījumi.
2. ² Aizpilda, ja atļaujas saņēmējs arheoloģiskās izpētes darbus vada pirmo reizi.
3. ³ Aizpilda, ja administratīvā procesa dalībnieki ir izteikuši viedokļus un argumentus.
4. Dokumenta rekvizītus "paraksts", "Z.v." un "datums", kā arī atļaujas saņēmēja apliecinājumu neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.*

Augšdaugavas novads
Ilūkstes pilsēta, Brīvības iela 6,
Bijušā Sv.Ursulas katoļu baznīcas vieta.
Arheoloģiskā izpēte 2022 g.

Pirmdokumentācijas saraksts.

1. Attīrīto konstrukciju apraksts	1 gab.
2. Foto negatīvi digitālie	90 gab.
3. Zīmējumi un plāni	2 gab.

Pirmdokumentācija autora arhīvā.

Ievads.

2019.g. Ilūkstes novadā, Ilūkstes pilsētā, Brīvības ielā 6 pēc privātpersonas T. Jarinovska iniciatīvas notika bijušās Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīcas pamatu daļēja atrakšana. Šo darbību rezultātā baznīcas pagrabu mūru fragmenti bija pakļauti atmosfēras nokrišņu iedarbībai, līdz tos pārklāja ar pagaidu koka konstrukciju un polietilēna tentiem. 2021.18.novembrī baznīcas pamatu fragmentiem un līdzās tiem esošajām kādreizējā jezuītu klostera ēkām piešķīra valsts nozīmes arhitektūras un arheoloģijas pieminekļa statusu (valsts aizsardzības Nr. 9310).

2022.gada septembrī SIA "ARCHEO arheologi" veica atrakto baznīcas pamatu arheoloģisko izpēti, mūru attīrīšanu un uzmērīšanu ((izpētes darbu atļauja Nr. A-01305/2022 izsniegta Mārtiņam Lūsēnam). Darbus pasūtīja Augšdaugavas novada centrālā administrācija.

Pārskats par arheoloģiskās uzraudzības darbiem sastādīts digitālā formātā, parakstīts ar drošu elektronisko parakstu. Viena kopija nodota Pasūtītājam, otra saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu – Nacionālās Kultūras mantojuma pārvaldes Pieminekļu dokumentācijas centra arhīvā. Trešā kopija kopā ar uzraudzības darba pirmdokumentāciju paliek SIA "ARCHEO arheologi" rīcībā.

Ilūkstes jezuītu baznīcas vēsture.

Pēc Livonijas kara, sekojošās Livonijas ordeņa likvidēšanas un padošanās akta noslēgšanas Viļņā 1561. gada 28. novembrī starp Polijas karali Sigismundu II Augustu un pēdējo ordeņa mestru Gothardu Ketleru, Kurzemes hercogistē par galveno reliģiju kļuva protestantisms. Pēc katoļu vēsturnieku avotiem, 1561. gadā katoļiem bijušas pieejamas četras baznīcas, deviņas kapelas un trīs skolas, bet arī tās hercogs Ketlers nodevis luterāņu rīcībā.

Lielāku rīcības brīvību katoļu Baznīca ieguva ar 1617. gada Kurzemes statūtiem, kuros Polijas karalis aizstāvēja katoļu ticības brīvību Kurzemē. Tomēr lielākā daļa muižnieku un pilsētnieku joprojām palika protestantisma atbalstītāji. Tāpēc rekatolizācija vispirms skāra laukus, kas bija jezuītu un citu katoļu garīgo ordeņu darbības vieta. Rezultātā hercogistes nomalēs izveidojās lieli un aktīvi katoļu centri, kamēr galvaspilsētā šīs konfesijas piekritējiem bija nenozīmīga loma.

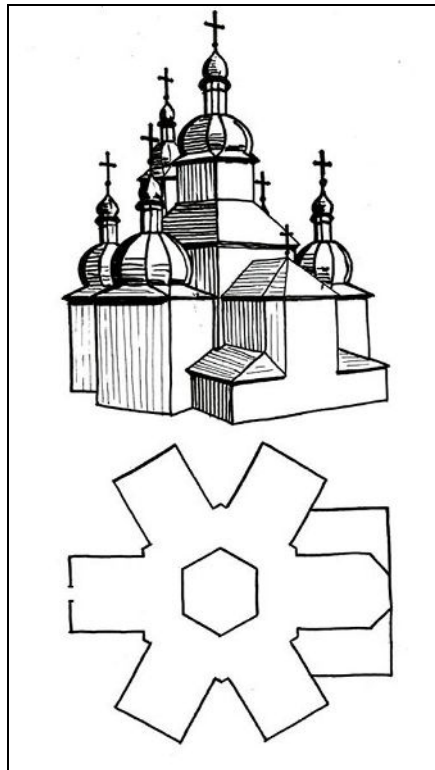
Vieni no lielākajiem rekatolizācijas atbalstītājiem Kurzemes hercogistē bija muižnieku Zībergu dzimta, ar kuras ievērojamu atbalstu pierobežas reģionā esošā Ilūkste izveidojās un uzplauka par ietekmīgu katoļu kultūras centru.

Zībergi no Lejasreinas Limburgas jau 16. gs. vidū bija ieradušies Kurzemē un ieguva savā īpašumā Ilūkstes, Dvietes, Pilskalnes, Dunavas, Rubeņu, Bebrenes, Sventes, bet Infantijā Līksnas, Kalupes un Nīcgales novadus. 1651. gadā Zībergi uzcēla baznīcu Bebrenes muižā un nodeva to katoļu rīcībā. 1661. gadā Gotfrīds Zībergs nopirka no Kurzemes hercoga Jēkaba Ketlera Subates miestu, kurā esošo luterāņu dievnamu ar Polijas karaļa lēmumu 1678. gadā arī atdeva katoļiem. Reliģiskās dzīves stiprināšanai novadā pieaicināja darboties jezuītu misionārus, ko 1621.g. zviedru valdība bija padzinusi no Rīgas. Jesuītu ordeņa pārstāvji ieradās Ilūkstē 1637.g. Kad 1635.g. nomira pēdējais luterāņu mācītājs Bernhards Devmans, Johans Georgs Zībergs atņēma protestantiem veco koka baznīcu un atdeva to jezuītu ordeņa pārstāvjiem. Baznīcas pāreju jezuītu rokās apstiprināja Polijas karalis Vladislavs IV Vāsa.

1675.g Zībergi lūdza Jesuītu ordeņa ģenerāli Tirsu Gonsalesu nodibināt Ilūkstē pastāvīgu misiju un nodot jezuītiem ne tikai Ilūkstes, Subates un Bebrenes

baznīcas, bet arī vairākas muižas, zināmu skaitu zemnieku un noteiktu gada pensiju. 1679.g. ģenerālis deva piekrišanu misijas punkta atklāšanai. 1681.g. Ilūkstes jezuītu misijas punkts kļuva par jezuītu rezidenci.

Bijusī luterāņu koka baznīca katoļiem kalpoja līdz 1690.g., kad tās vietā jezuīti uzcēla jaunu koka baznīcu un 1691.-1692.g. blakus tai koka klostera celtnu kompleksu, kur atradās telpas mūkiem un arī 4 klašu telpas skolniekiem. Baznīcas būvi finansēja Zībergi, ēku 1690. iesvētīja bīskaps Mikolajs Korvins-Poplavskis. Celtnai bijis centrisks plānojums un Kurzemes dievnamiem neierasts būvapjoms. Virs ēkas pacēlās ne tikai centrālais tornis, bet arī pieci mazāki torņi. Vienā no tiem bijis ar pulksteni.

Hipotētiska 1690.g. celtās jezuītu baznīcas rekonstrukcija.

Pēc: *Paszenda J.* Budowle Jezuitkie w Polsce. – Kraków: WAM, 1999. – Rys. 2b.

Augstākajā centrālajā tornī 1696.g. uzstādīja 4,2 m augstu un 3 m platu apzeltītu metāla krustu. Zvanu torni blakus baznīcai uzcēla 1694.g. Koka baznīcas iekārtošana turpinājās vēl 10 gadus. 1691.g. uzstādīja ērģeles, 1695.g. iegādāti

sudraba liturģiskie trauki, 1698.-1699. g. izgatavoja kanceli un trīs jaunus altārus, centrālais bija veltīts Svētajai ģimenei, sānu altāri svētajam Franciskam Ksaverijam un svētajam Ignācijam Loijolam, jezuītu ordeņa dibinātājam. 1725.g. baznīcas iekšpusi krāsoja.

1698.g. jezuīti uzcēla otru koka klostera ēku, bet 1700.-1704.g. jaunu koka konvikta ēku skolnieku vajadzībām.

1748.g. 30. septembrī Ilūkstes klostera vecajā koka ēkā izcēlās ugunsgrēks, kas strauji izplatījās. Nodega arī līdzī esošā koka baznīca.

1749.g.-1750.g. uzcēla nelielu koka pagaidu baznīciņu, kas neatradās vecās baznīcas vietā. Vienlaikus aizsākās darbs pie mūra dievnama celtniecības, ko finansēja Juzefats Zībergs un viņa sieva Magdalēna. Baznīcas projektu izstrādāja zinātnieks un arhitekts no Viļņas – jezuīts Tomass Žebrausks. 1749.g. viņš iemērija jaunās baznīcas būvlaukumu. No 1752. gada tika gatavoti ķieģeļi un citi nepieciešamie materiāli jaunās baznīcas celtniecībai. 1753. gada 26. aprīlī no Viļņas atkal ieradās Tomass Žebrausks un ierādīja baznīcas pamatu rakšanas vietu. Jaunā baznīca neatradās nodegušās vietā, bet bija iecerēta vairāk uz bijušās kapsētas pusi. Tāpēc pirms pamatu rakšanas tika izraktas mirušo mirstīgās atliekas. Baznīcas pamatu rakšana sākās 1754. gada 25. aprīlī, bet 2. jūnijā klostera superiors Ignacijs Izdebskis iesvētīja baznīcas pamatus, ieliekot tajos bīskapa Antonija Ostrovska atsūtītās svētās Ursulas relikvijas.

Pēc T.Žebrauska projekta baznīcu cēla no 1754. līdz 1758.g. Arhitekts darbiem sekoja ar pārtraukumiem, bet būvdarbus vadīja Juzefs Lamshefts, Antonijs Skorulskis un Jakubs Nakejanovičs. Pēc Žebrauska nāves 1758.g. būvniecība atsākās 1762.gada pavasarī. Iepriekš uzceltais sakristejas apjoms tika samazināts, lai ietilptu zem baznīcas kopējā jumta. 1763.g. pabeidza sakristeju un prezbiteriju, 1764.g. uzsāka baznīcas centrālā joma celtniecību. 1765.g. pabeidza sienu celtniecību un uzsāka sānjomu izbūvi, 1766. gadā baznīcai uzlika jumtu. Pilnībā to pabeidza 1769.g.

Ilūkstes jezuītu baznīca bija trīsjomu bazilika ar šķērsjomu, iekštelpā jomu krustojumu sedza kupola pārsedze. Ēkas austrumu gala noslēgumā atradās ieapaļa apsīda. Baznīcas divu torņu fasādes bija veidotas vēlā baroka formā. Baznīcas

garums sasniedza 47,4 m, platums 22,75 m, augstums 30,3 m, kopā ar zvanu torņa jumtiem 56,88 m. Tā bija lielākā katoļu baznīca Kurzemes un Zemgales hercogistē un kopā ar kolēģijas kompleksu līdzinājās Aglonas reliģijas un izglītības centram Daugavas labajā krastā.

Ilūkstes skats 20. gadsimta sākumā. Centrā Sv. Ursulas jezuītu katoļu baznīca. Aiz tās klostera ēkas jumts. Avots: NKMP PDC arhīvs. Inv. nr. 4739/282/1 III.

1773.g. visās Kurzemes un Zemgales hercogistes jezuītu rezidencēs- Jelgavā, Skaistkalnē un Ilūkstē nolasīja pāvesta Klementa XIV bullu, ar kuru jezuītu ordenis, kā savu misiju izpildījis, tika slēgts. Neskatoties uz to, jezuīti kalpoja Ilūkstē līdz pat 1787.g. No 1835.g. līdz 1842.g. jezuītu vietā ieradās misionāri – lācaristi. Kad pēc Krievijas impērijas valdības rīkojuma arī tiem bija jāpamet Ilūkste, baznīcu pārņēma laicīgie garīdznieki. Jesuītu savulaik uzturēto skolu pārcēla uz Daugavpili un pārveidoja par krievu ģimnāziju.

Skats uz Ilūkstes S v. Ursulas jezuītu baznīcu pirms I Pasaules kara.

<https://fsspx-fsispd.lv/baznicas-vesture/makslas-vesture/320-ilukstes-katolu-baznica>

Ilūkstes jezuītu baznīcas gals pienāca I Pasaules kara laikā. 1915.g. vācu karaspēks ieņēma Ilūksti un uzreiz izmantoja baznīcas augstos torņus kā novērošanas punktu artilērijas uguns koriģēšanai. Krievu armija tāpēc ar smagās artilērijas batarejām no Daugavas pretējā krastā esošās Līksnas sašāva Ilūkstes baznīcu, sagraujot abus torņus, baznīcas jumtu un austrumu sienu. Izdega arī dievnama iekšiene, ejot bojā iekārtai un interjeriem. 1916.g. artilērijas apšaudē cieta arī klostera ēkas austrumu korpus, kam sagrava jumtu un lielāko daļu otrā stāva velvju. Līdz II Pasaules karam baznīcas joma sienas saglabājās daļējā drupu stāvoklī.

Ilūkstes Sv.Ursulas jezuītu baznīca un klosteris pēc I Pasaules kara postījumiem. Pēc 1916.g.

Foto no prāv. A.Aglonieša kolekcijas.

Skats uz baznīcas drupām no Z puses 1920.-1930. gados.

NKMP PDC arhīvs. Inv. nr. 1792-15-KM. KM neg. 9630.

Ilūkstes Sv.Ursulas jezuītu baznīcas drupas 1940.g. Foto: A.Holcmanis
NKMP PDC arhīvs. Inv. nr. 4740/284/1 III.

1939.g. arhitekts Pāvils Pavlovs izstrādāja baznīcas atjaunošanas projektu, kam tomēr nebija lemts realizēties. 1947.gadā draudze pie dievnama atjaunošanas idejas atgriezās vēlreiz, taču darbus neiesāka. 1956.g. janvārī baznīcas drupas uzspriecināja un to vietā vēlāk uzcēla dzīvojamās ēkas.

Baznīcas drupu uzspriecināšana 1956.g.

Izmantotie avoti un literatūra:

1. Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Pieminekļu dokumentācijas centra arhīvs.
2. I.Dirveiks, D Lēvalde, I.Liepa, R.Taurena. Ilūkstes jezuītu klostera kompleksa ēku arhitektoniski mākslinieciskā izpēte. I un II sējums, Arhitektoniskās izpētes grupa, Rīga,2021.
- 3 .I.Dirveiks. Ilūkstes jezuītu klosteris. Būvvēsture un arhitektūra.//Mākslas vēsture un teorija, Nr.26, 2022, 6.-20.lpp.
4. R.Kaminska, A.Bistere. Sakrālās arhitektūras un mākslas mantojums Daugavpils rajonā, Rīga, 2006, 171.,173.lpp.
5. K.Ogle. Ilūkstes katoļu baznīca Kurzemes-Zemgales hercogistes politiskās vēstures kontekstā. <https://fsspx-fsipd.lv/baznicas-vesture/makslas-vesture/320-ilukstes-katolu-baznica>.
6. A.Piļķa. Ilūkste Augškurzemes metropole. Ilūkste,2022, 75.-80.lpp.

Izpētes darbu apraksts.

Uzsākot bijušās Ilūkstes Sv.Ursulas jezuītu baznīcas 2019. gadā atrakto pamatu izpēti un sakopšanas darbus, vispirms demontēja mūrus nosedzošo pagaidu konstrukciju un likvidēja zem tās trīs gadu laikā izveidojušos nezāļu un atvašu apaugumu.

Atklājoties atrakto baznīcas pagrabu telpu mūra konstrukcijām, varēja konstatēt, ka savulaik atraktā platība bijusi 369,4 m² liela. Tās kontūru augšpusē veidojis neregulāras formas ZR-DA virzienā garenvirzienā izstiepts 32,3 m garš un DR-ZA virzienā 17,8 m plats laukums. Kopš pirmreizējās atrakšanas laika gaitā daudzviet laukuma malas bija nobrukušas, veidojot dažādu slīpumu nogāzes. Tāpēc 2022.gadā pētāmā platība DA-ZR virzienā bija samazinājusies līdz 29,4 m, bet DR-ZA virzienā līdz 13,4 m.

Apkārtējās zemes reljefs atraktajā teritorijā bijis samērā līdzens, ar 0,4-0,6 m pakāpenisku kritumu ZR-R virzienā. Augstuma atzīmes laukuma malās LAS2000,5 sistēmā atradās starp +97.08 un +97.65. Baznīcas pagraba daļas mūri pēc dievnama palieku uzspīdzināšanas 1956. gadā zem zemes bija saglabājušies dažādos augstumos. Atsevišķās vietās tie atradās tūlīt zem velēnas kārtas vai pat nedaudz virs tās taču lielākajā daļā mūru virsmas atklājās 0,4- 0,6 m dziļumā, R daļā atsevišķās vietā pat 0,8 m dziļumā zem mūsdienu zemes virsmas līmeņa.

2019.gadā rakšanas darbi vidēji veikti 1,5 m dziļumā zem apkārtējā reljefa līmeņa (starp +95.80 un +96.35 augstuma atzīmēm). Labāk saglabājušies mūru fragmenti atraktās zonas DA un centrālajā daļā atsegti šādā augstumā, savukārt ZR-R daļā mūri bija saglabājušies mazākos apjomos un atrakto daļu augstums tur nepārsniedza 0,5 -0,8 m.

Arheoloģiskās izpētes ietvaros ap mūru fragmentiem tika norakts 0,4-0,6 m biezs būvgružu slānis, no būvgružiem un smilšu uzslāņojumiem attīrīti visi atraktie baznīcas mūru fragmenti. Laukuma ZR galā, norokot līdz 60 cm biezu smilšu/būvgružu uzbērumu, pilnībā atklāja kādas pagraba telpas līdz tam vizuāli neredzamās rietumu sienas paliekas. Savukārt izpētes zonas DA galā, jau baznīcas

celtnes ārpusē, aiz apsīdas pusloka konstatētas kādas nezināmas pagraba telpas ieejas durvju aila.

Arheoloģiskā izpēte veikta tikai ar rokas instrumentiem, būvgružu slāņus norokot ar lielajām lāpstām, savukārt mūrus pārtīrot ar rokas instrumentiem. Darba procesā veikta atklāto objektu fotofiksācija dažādās izpētes stadijās. Pēc pilnīgas mūra konstrukciju attīrīšanas baznīcas pamatus instrumentāli uzmērīja ar tahimetru Trimble-3. Pēc uzmērījumu materiāla izgatavots baznīcas mūru fragmentu novietojuma plāns atraktajā daļā. Plāns piesaistīts LKS-92 koordinātu sistēmai un LAS2000,5 augstumu sistēmai.

Tālāk seko norakto slāņu un izpētīto baznīcas mūru fragmentu apraksts.

Noraktais slānis visā izpētes zonā zem 5-10 cm biezas velēnas kārtas sastāvēja no dažādu nokrāsu smilšu un būvgružu aizbēruma, kas veidojies pēc baznīcas drupu uzspridzināšanas 1956.gada janvārī. Laukuma DR-R daļā būvgruži zem velēnas bija lielā koncentrācijā. To sastāvē galvenokārt ķieģeļu šķembas, veseli 32-33 x 16-17 x 8 cm lieli sarkanā māla ķieģeļi, pelēkā dolomīta akmeņu šķembas, kaļķu javas ieslēgumi un kaļķu javas apmetuma fragmenti. Šāds slānis turpinājās līdz pat izraktajam izpētes zonas dziļumam pie +96.07/+96.25 LAS 2000,5 augstuma atzīmēm. Izpētes zonas D malā norakto slāņu sastāvs nedaudz atšķīrās. Tur zem velēnas atklājās ap 0,5 m bieza tumšas melnzemes kārta, zem kuras laukuma malā pie +25.80 LAS 2000,5 augstuma atzīmes atsedzās jau iepriekš DR-R malā konstatētais būvgružu/smilšu uzbērums. Izpētes zonas austrumu daļā baznīcas apsīdas pamatu ārpusē zem velēnas savukārt konstatēts līdz 0,5 m biezs būvgružu uzbērums, kam sekoja ap 0,3 m bieza melnzemes kārta. Zem tās līdz pat izraktajam dziļumam pie +96.30/+96.36 LAS 2000,5 augstuma atzīmēm turpinājās izteikts būvgružu slānis, kurā bija arī diezgan daudzi 30 x 20 cm lieli laukakmeņi. Īpaši izteikts būvgružu aizbērums uzreiz zem velēnas kārtas bija vērojams baznīcas apsīdas ārpusē atklātās pagraba telpas ieejas vietā. Tur zem velēnas konstatēts gaišu, ar kaļķu javu jauktu smilšu slānis, kurā bija vērojams izteikts sarkanā māla ķieģeļu fragmentu piejaukums. Aizbēruma sastāvē arī atsevišķi 30 x 50 cm lieli pelēkā granīta laukakmeņi. Izpētes zonas Z daļā ap 20.gs. apakšzemes komunikāciju aku un ap to izraktās platības malās varēja novērot brūnganu smilšu

slāni ar izteiktu būvgružu, galvenokārt, ķieģeļu šķembu piejaukumu. Slānis viendabīgi turpinājās līdz pat izraktajam dziļumam pie +96.31/+96.42 LAS 2000,5 augstuma atzīmēm. Arī starp 2019.g. atraktajiem baznīcas pagrabu mūru fragmentiem bija konstatējams tas pats veselu ķieģeļu, ķieģeļu lausku, kaļķu javas un gaišas nokrāsas smilšu uzbērums, kā iepriekš minētajos laukuma malu posmos.

Atklātās konstrukcijas. Visi 2019.g. atraktie un 2022.g. pētītie mūru fragmenti piederīgi baznīcas pagraba stāvam. Tie iedalāmi trīs nosacītās zonās: 1) apsīdas daļa ar galerijas pamatiem starp baznīcu un klostera ēku, 2) pagraba daļa zem bijušā presbitērija, 3) pagraba telpa aiz presbitērija un iespējamā kāpņu vieta baznīcas jomā. Atrakto mūru palieku uzmērījums liecināja, ka celtnē savulaik bijusi orientēta DA-ZR virzienā, apsīdai un altāra daļai esot DA galā, bet abiem torņiem un baznīcas ieejai ZR galā. Pagraba konstrukcijas aprakstītas, sākot no apsīdas daļas.

Baznīcas noslēgumu DA daļā veidojusi pusloka formas apsīda, kurā savā laikā atradies centrālais dievnama altāris. No apsīdas izliekuma 2019. gadā atrakta apmēram puse D daļā, 9 m garā posmā. (35.Foto) Tās pamati bijuši mūrēti no 32-33 x 16-17 x 8 cm lieliem sarkanā māla ķieģeļiem. Pamatu platums augšdaļā pie +97.03 augstuma atzīmes sasniedza 2,0 m, bet atraktā posma apakšā pie +96.38 atzīmes -2,42 m. Jāatzīmē, ka patiesais celtnes pamatu nobeigums netika konstatēts ne šajā, ne citās atrakto mūru daļās. Ja apsīdas pamatne ārpusē veidoja samērā regulāru pusloku, tad iekšpusē tās forma bija ar izteiktu paplašinājumu Z daļā, kur mūra platums sasniedza 4,42 m. Paplašinātā daļa visticamāk iezīmējusi daļu no baznīcas centrāla altāra pamatnes, kas, spriežot pēc arhitekta Pāvila Pavlova 1937.g.(?) zīmētā baznīcas atjaunošanas plāna, atradies pie apsīdas iekšējā sienas.

Apsīdas pamatu D daļā savukārt atklājās minētajā plānā iezīmēto vītņu kāpņu noejas pamatne (28.Foto). Tā atrakta 2,3 x 1,7 m lielā platībā, konstatējot divus apakšējos no ķieģeļiem mūrētos pakāpienus un kaļķu javas klona pamatni. Pakāpienu augstums ~9 cm. Kāpņu pamatnes iedziļinājums pēc baznīcas palieku uzspridzināšanas 0,8 m augstumā aizbiris ar blīvu būvgružu masu, kurā izteikti daudz ķieģeļu fragmenti un kaļķu javas paliekas (29.foto).

Apsīdas ārpusē 7,5 m garā posmā atrakti galerijas pamati, kas savienojusi baznīcu ar netālo klostera ēku (31., 32.Foto). Pamatu apakšējā daļā divās kārtās cits virs cita likti prāva izmēra laukakmeņi - 50-70 x 50-60 cm utml. lieluma. Akmeņi savstarpēji saistīti ar baltas nokrāsas kaļķu javu, kas laika gaitā erodējusi. Virs laukakmeņu pamatiem galerijas sienas augstāk bijušas mūrētas no 29 x 14 x 5,5 cm lieliem ķieģeļiem, kas atrakšanas laikā bija saglabājušies 4-5 rindu augstumā pie +97.23/+97.36 augstuma atzīmēm. 2022.g. attīrot galerijas pamatus, augšējās ķieģeļu rindas abās tās pusēs bija tiktāl erodējušas, ka attīrīšanas procesā daudzviet ķieģeļi pilnībā sadrupa. Galerijas sienu ķieģeļu daļas platums bijis 0,62-0,65 m, galerijas iekšējais platums – 1,5 m. Velvētā eja starp baznīcu un klosteri celta vēlāk par abām celtnēm. Apsīdas daļā bija redzams, ka galerijas pamati piemūrēti baznīcas ārsienas pamatiem, nebūdami ar tiem savstarpēji saistīti. Kad tieši galerija celta, nav zināms. Tā redzama vairākās 20.gs. sākumā uzņemtās fotogrāfijās un kādā ar 1916. gadu datētā foto, kur galerija līdz ar baznīcu un daļu klostera ēkas ir drupu stāvoklī. Pēc tam tā vairs nav atjaunota.

Apsīdas fragmenta Z galā ārpus baznīcas apjoma atklāta kādas nezināmas pagraba telpas ieeja (33., 34.Foto). Durvju aillas platums sasniedza 0,8 m. Tās vietu ieejas rietumu pusē iezīmēja durvju kārbas nospiedums kaļķu javā, bet austrumu pusē ķieģeļu mūrī iestiprināts dzelzs viru kāsis. Pati telpa Z pusē ieejai palika aiz izpētes zonas robežām.

ZR virzienā aiz apsīdas atradās kādreizējā baznīcas presbitērija daļa– telpa pirms altāra, kur uzturēties varēja tikai garīdznieki. Tur, 2019.g. atraktās platības vidus daļā, iezīmējās no ķieģeļiem mūrēta trapeces formas pamatne, ko no apsīdas pamatiem atdalījusi 1,5 m plata eja. Pamatnes garums Z pusē bija 4,62 m, bet D pusē 5,9 m. Tās platums sasniedza 2,77 m un ziemeļu mala pamatnei bijusi veidota ar nelielu pusloka ieliekumu. Mūra augšdaļa atklājās starp +97.23 un +97.62 augstuma atzīmēm un to atraka līdz +95.92 augstuma atzīmei. Ziemeļu pusē pagraba līmenī šajā mūrī bijušas izveidotas četras apbedījumu kriptas (7.foto). Tās izvietotas divos līmeņos viena virs otras, katrā līmenī bijušas divas kriptas. Attālums starp vienā līmenī izmūrētajām kriptām sasniedzis 1,4 m. 2022. gadā, uzsākot atrakto mūru izpēti, secināts, ka visas četras kriptas uzlauztas un tajās esošie

apbedījumi izpostīti (8.foto). Augšējā līmeņa kriptām ne tik vien atvērtas aizmūrētās priekšējās daļas, bet arī daļēji vai pilnībā sagrautas pārsedzes. Apakšējā līmenī pārsedzes saglabājušās labāk, tās veidotas trīsstūra formā, liekot divus 32-33 x 16-17 x 8 cm lielus ķieģeļus slīpi vienu pret otru. Kriptu augstums šajā pagraba daļā nepārsniedza 0,4-0,45 m, platums bijis – 0,6 m līdz 0,77 m, bet garumi – ap 2,0 m. Pēc mūra daļas attīrīšanas, augšējā līmeņa uzlauztās kriptu pārsedzes aizbērtas ar smiltīm, bet visu četru kriptu atveres aizpildītas ar baznīcas celtniecībai izmantotajiem un būvgružu slānī atrastajiem ķieģeļiem un lielākiem to fragmentiem (17.Foto).

Pamatnes DA stūrī kaļķu javas apmetumā iezīmējās kādas 8 cm platas durvju kārbas nospiedums. Durvis, acīmredzot, bijušas ierīkotas šaurajā gaitenī starp presbitērija un apsīdas pamatnēm. Citas durvis bijušas iekārtotas pamatnes D sienā, kur to vietu iezīmēja kārbas malas nospiedums nelielā apmetuma laukumā un durvju vērtnes viru kāsis. Ap 0,8 m tālāk R virzienā, nedaudz zemāk par pirmo, atradās otrs ķieģeļu mūrī iestiprināts viru kāsis. Nav skaidrs vai tur atradušās divas durvju vērtnes vienlaikus, vai tās ierīkotas dažādos periodos. Pamatnes daļu zem presbitērija sākotnēji klājis balts kaļķu javas apmetums. Lielākā platībā tas sliktā tehniskā stāvoklī bija saglabājies tikai pamatu R malā un pavisam nelielos fragmentos pieminēto durvju zonās.

Izpētes zonas ZR daļā baznīcas pagrabstāvā bijusi izbūvēta kāda četrstūra formas telpa, kas, spriežot pēc tās novietojuma, atradusies aiz kādreizējā presbitērija baznīcas centrālā joma pirmajā pusē (21., 22.Foto). Telpas iekšējie izmēri bijuši 4,86 x 4,42 m. Tās sienu iekšējās plaknes sākotnēji klājis balti pelēcīgas kaļķu javas apmetums, kas 2022.gadā bija saglabājies fragmentāri. Pirms izpētes sākšanas telpas vidū atradās 2,8 x 2,7 m liela un līdz 1,0 m dziļa bedre (5.foto). Mūru attīrīšanas darbu laikā tā aizbērtā. Telpas A sienā bijusi izveidota 1,8 m gara un 0,7 m plata niša ar ķieģeļu grīdu. Grīda atklājās pie +96.04 augstuma atzīmes. Ārpus nišas arī bijis no ķieģeļiem izlikts grīdas segums, kas gan lielākā platībā bija saglabājies tikai telpas Z un A daļās (20.Foto) starp +95.86 un +95.95 augstuma atzīmēm, tātad zemāk par nišas grīdas līmeni. Grīdas segumam izmantoti tie paši baznīcas celtniecībai lietotie ķieģeļi, kādi konstatēti arī pārējās pētīto mūru

daļās. Telpas Z daļā un ZA stūrī virs ķieģeļiem bija vērojamas spēcīga apdeguma un kādas sakusušas tumšas nokrāsas masas paliekas. Iespējams, Pasaules kara postījumos daļa baznīcas cietusi arī ugunsgrēkā.

Vēl viena 1,27 x 1,15 m liela niša ar slīpām sānu malām atradusies telpas R sienas virspusē. No tās saglabājusies tikai apakšējā daļa, kas ap 0,1 m bijusi iedziļināta sienas plaknē. Nišas apakšu sedza baltas kaļķu javas klons.

Telpu ietverošās sienas atklājās starp +96.38 un +97.02 augstuma atzīmēm paceļoties virs grīdas līmeņa 1,1-1,5 m augstumā. Sienu biezumi dažādās telpas malās bijuši atšķirīgi, un bez telpas norobežošanas tās pildījušas vēl citas funkcijas. Tā Z sienā, kuras platums šaurākajā daļā bija 1,96 m atradusies apbedījumu kriptā. Telpas pusē tās atveri nosedza masīva 0,6 x 0,6 m liela un 0,35 m bieza melna granīta plāksne ar lēzenā trīsstūra formā pieskaldītu augšdaļu (9.foto). Kriptas izmēri bijuši 1,4 x 0,72 m, tās pārsedze izlauzta un iekšpuse pildīta ar smilšu/būvgružu aizbērumu. Rietumu pusē šai, sienā, iespējams, atradusies vēl viena kriptā. Tās atvere, atšķirībā no citām, nebija uzlauzta un pārsedzes vietā sienas augšdaļa bija neskārta.

Z sienas vidusdaļā austrumos abām pieminētajām kriptām sienas augšdaļā ķieģeļi likti nevis taisnās rindās kā citviet, bet mūrēti lokveidā (24.foto). Iespējams, šāds izkārtojums saistīts ar noejas vietu pagrabā no draudzes telpas. Arhitekta Pāvila Pavlova 1937.g.(?) zīmētajā baznīcas atjaunošanas plānā kāpnes iezīmētas kāpnes draudzes telpā pie pirmās Z puses kolonas. Tomēr vai lokveidā mūrētie ķieģeļi iezīmējuši kāpņu šahtas pamatni, pašreizējā izpētes stadijā to nevar apgalvot pārliecinoši.

Telpas A ārsienas biezums sasniedza 2,4 m, bet ZA stūrī - 2,5 m. Tur atradusies vēl viena kriptā ar atveri austrumu pusē. Arī tai atlauzta gan atvere, gan daļēji salauzta trīsstūra formas pārsedze (12.Foto). Tomēr atšķirībā no pārējām, šajā, lai arī galvgalī izpostīts, atradās mirušā skelets. Apkārt tam izsvaidītie trunējušie dēļu fragmenti norādīja, ka mirušais bijis apglabāts zārkā. Galva tam atradusies kriptas A galā, apglabātais guldīts uz muguras ar taisni gar sāniem nostieptām rokām un taisni izstieptām kājām (13.,14.Foto). Vizuāli apskatot, apbedījuma piedevas nekonstatēja. Sapostītais apbedījuma galvgalis varētu liecināt

par kādu līdzīgu priekšmetu. Kājās mirušajam bijuši ādas apavi, kuru paliekas bija saglabājušās ap apakšstilbu un pēdu kauliem. Mūru attīrīšanas procesā, kriptas augšējā daļa pēc fotofiksācijas pārklāta ar dēļiem un pārsegta ar ūdensnecaurlaidīgu plēvi.

Austrumu sienas ārpusē 2,9 m no ZA stūra bijis izmūrēts 2,54 x 1,94 m liels paplašinājums, kurā atradās vēl divas kriptas. Vienai no tām atvere ierīkota Z pusē, otrai D pusē (10.Foto). Pirmajai salauzta pārsedze un kripa aizbirusi ar brūnganu smilti un būvgružiem. Tai izmēri bijuši 2,02 x 0,55 m. Līdzās, A pusē otrai kriptai atlauzta trīsstūra formas ieeja, taču pārsedze saglabājusies neskarta (18.Foto). Mūru attīrīšanas procesā abu kriptu atveres aizpildītas ar ķieģeļiem un to fragmentiem, kā arī aizbērtā uzlauztās pārsedzes vieta. A siena, pakāpeniski sašaurinoties līdz 2,1 m platumam turpinājās aiz pagraba telpas kontūras dienvidu virzienā un tālāk aiz izraktās platības dienvidu malas. Tāpat arī telpas 1,7-1,8 m platā R puses siena turpinājās aiz tās kontūras Z virzienā līdz izraktās platības malai. Šķiet, ka ziemeļu pusē minētajai četrstūra telpai atradusies nākamā pagraba telpa, taču tā kā lielākā tās daļa atradusies ārpus pētāmās platības, par telpas konfigurāciju patreizējā izpētes stadijā nevar spriest.

Ieeja telpā acīmredzot atradusies D pusē. Tur 2,3 m platajā mūrī izveidots 2,8 m plats pazeminājums, kura augstuma atzīme +96.15 aptuveni atbilda nelieliem ķieģeļu grīdas seguma palieku fragmentiem gan telpas iekšpusē, gan ārpus tās dienvidu sienas (23.Foto).

**Ilūkstes jezuītu Romas katoļu baznīcas
pamatu sakopšanas darbos atrastais
antropoloģiskais materiāls**

2022

- kreisās puses atslēgas kauls; bērns 5 – 7 gadus vecs;
- apakšstilba lielā kaula fragments bez epifīzēm; pieaudzis indivīds;
- apakšžoklis, vīrietis (?); 1.att.

1. att. Apakšžoklis

- apakšžokļa fragments, pieaudzis indivīds;
- apakšžokļa fragments, pieaudzis indivīds;
- labās puses spieķa kaula fragments, pieaudzis indivīds;
- apakšžokļa fragments, pieaudzis indivīds;
- atsevišķi ribu fragmenti (3 gab.);
- galvaskausa fragmenti, pieaudzis indivīds;
- galvaskausa fragmenti, pieaudzis indivīds;
- galvaskausa deniņu daļas kauls, pieaudzis indivīds;
- kreisās puses augšstilba kauls, bērns 5 – 6 gadus vecs;

2. att. Dzīvnieku kaulu fragmenti

- dzīvnieku kaulu fragmenti (mugurkaula skriemeļi, kājas kaulu fragmenti, iegurnā fragmenti (2. Att.).

25.09.2022

Dr.hist. Guntis Gerhards

Visi izpētes laikā atrastie kaulu fragmenti pēc noteikšanas aprakti baznīcas teritorijā.

Vieta atzīmēta uzmērījumā (Plāns Nr.1).

Secinājumi

Arheoloģiskās izpētes darbu rezultātā iegūts priekšstats par Ilūkstes Sv.Ursulas jezuītu katoļu baznīcas konstrukcijām dievnama DA un centrālajā daļā pagraba stāva līmenī.

- Lielākā daļa atraktie pagraba stāva mūru fragmenti savulaik atradušies baznīcas altāra daļā, zem presbitērija un daļēji arī draudzes telpas austrumu daļā. Izņēmums ir galerijas, kas savienojusi baznīcas altāra daļu ar klostera ēku, pamati un kāda nezināmas nozīmes telpa ārpus baznīcas apjoma, tās DA galā.
- Izpētes laikā pagraba stāva mūros dažādās vietās kopumā atklāja 9 kriptas jeb mirušo apbedīšanas vietas. Lielākā daļa no tām bija atvērtas un apglabāto mirstīgās atliekas izpostītas. Vienīgais nepostītais apbedījums saglabājies neatvērtajā kriptā ārpus presbiterija daļas esošās pagraba telpas Z sienā.
- Ilūkstes Sv.Ursulas jezuītu katoļu baznīcas celtniecību pilnībā pabeidza 1769.gadā. Kurzemes-Zemgales hercogistē, kuras sastāvā ietilpa arī Ilūkste, apbedīšana baznīcās vai kapsētās pie baznīcām bija atļauta līdz 1780.gadam, kad Kurzemes landtāgs 11.septembrī nosprieda aizliegt turpmāku mirušo apglabāšanu baznīcās (*lai uzturētu cilvēku veselību, nepieciešams dzīvos pasargāt no mirušo izgarojumiem...*)¹. Pat ja pieņemam, ka apbedīšana baznīcas pagrabā izveidotajās kriptās sākusies vēl pirms dievnama būves pilnīgas pabeigšanas, tā nevarēja būt ilgāka par 20 gadu periodu. Visi apbedījumi būtu datējami ar 18.gs. 60.-80.gadiem.
- Baznīcas pagraba stāva daļu pirmo reizi atraka 2019.gadā. Līdz mūru izpētes un attīrīšanas darbiem 2022.g. septembrī trīs gadu laikā atsegtās, atmosfēras nokrišņiem un temperatūras svārstībām pakļautās ķieģeļu mūru daļas bija ievērojami erodējušas un zaudējušas sākotnējo stiprību. Pat pārtīrot ķieģeļus ar rokas instrumentiem, to augšējās kārtas atslāņojās un sadrupa. Tāpat

¹ Diarium des dieses Jahr einfaelligen ordinaren.. Landtages.-Mitau, 1780.-S.356-357

daudzviet nodrupušas konstrukciju sākotnējās sānu plaknes, apmestās daļas un izteiktās stūru vietas, kas apgrūtināja atrakto konstrukciju uzmērīšanu.

Rekomendācijas.

- Lai baznīcas mūrus pēc 2022.gada septembrī veiktās izpētes un attīrīšanas saglabātu iespējami lielākā oriģinālajā apjomā, svarīgi nepieļaut turpmāku atmosfēras nokrišņu un temperatūras svārstību ietekmi uz tiem.
- Ja tuvākajā laikā nav iespējams nodrošināt mūru konservāciju un restaurāciju, atrakto platību jāaizber ar tīrām smiltīm vai granti. Pirms aizbēršanas mūru daļas vēlams nosegt ar ģeotekstilu, lai kādreiz nākamībā, ja rastos nepieciešamība tos atrakt, būtu skaidri nošķirama robeža starp aizbērumu un mūriem. Pirms izšķirties, kādu risinājumu pieņemt Augšdaugavas novada centrālajai administrācijai vajadzētu konsultēties ar arhitektu- restauratoru, kam ir pieredze kultūras pieminekļu izpētē un konservācijā.
- Domājot par iespējamo Ilūkstes jezuītu baznīcas vietas iekļaušanu tūrisma apritē, vispirms būtu nepieciešams sakārtot apkārtējo teritoriju – nojaukt vidi degradējošo silikātķieģeļu šķūņu ēku baznīcas atraktās daļas dienvidu pusē, pārcelt citur baznīcas vietas ziemeļu pusē uzstādītos atkritumu konteinerus, u.c vides labiekārtošanas pasākumus.
- Jezuītu baznīcas vieta nesaraujami saistīta ar blakus esošo klostera ēku, veidojot vienotu kompleksu. Iespējams, lielākie finansiālie līdzekļi būtu jānovirza tieši klostera ēkas atjaunošanai. Baznīcas vietu dabā, pēc 2022.gada uzmērījumu materiāla, varētu marķēt vai nu ar kādu īpašu iesegumu, vai košumkrūmu un puķu stādījumiem.

Digitālo foto uzņēmumu saraksts.

Kadra Nr.	Kadra apraksts
IMG_0847	Iespējamā kāpņu baznīcas joma daļā pie pēc pilnīgas attīrīšanas.
IMG_0848	Pagraba telpa baznīcas jomā aiz presbitērija.
IMG_0850	Pagraba telpas Z siena ar ieejas vietu pēc pilnīgas attīrīšanas.
IMG_0851	Atrakto baznīcas pamatu DA daļa.
IMG_0852 IMG_0854	Pamatne presbitērija daļā ar divām dubultkriptām. Kriptu atveres aizpildītas ar ķieģeļiem.
IMG_0853	Atrakto baznīcas pamatu ZA daļa ar nosepto apbedījuma vietu pēc pilnīgas attīrīšanas.
IMG_0855	Baznīcas pamatu apsīdas izliekums un galerijas pamati starp baznīcu un klostera ēku pēc mūru attīrīšanas. No ZA.
IMG_0856	Nezināmas pagraba telpas ieejas vieta baznīcas A gala apsīdas ārpusē.
IMG_0857	Galerijas pamati starp baznīcu un klostera ēku pēc mūru attīrīšanas. No R.
IMG_2159 IMG_2160	Pagaidu koka konstrukcija ar polietilēna tentiem virs atrakto baznīcas pamatu fragmentiem.
IMG_2161 - IMG_2165	Skati uz dažādiem baznīcas mūru fragmentiem pirms pagaidu nosedzošās konstrukcijas demontāžas.
IMG_2218	Apbedījuma kripa atrakto baznīcas pamatu fragmentu R pusē pēc atveres aizpildīšanas ar smilšu slāni.
IMG_2219 IMG_2221	Kriptu atveres pagrabā zem presbitērija pirms mūru attīrīšanas.
IMG_2220	Skats kriptas iekšpusē baznīcas altāra daļā.
IMG_2222	Skats uz presbitērija daļas pamatnes Z malu pirms attīrīšanas. No A.
IMG_2223	Skats uz galerijas pamatiem starp baznīcu un klostera ēku pirms attīrīšanas.

Kadra Nr.	Kadra apraksts
IMG_22241- IMG_2226	Baznīcas pagraba sienu fragmenti pēc pagaidu nosedzošās konstrukcijas demontāžas.
IMG_2227	Skats uz pagraba telpu aiz presbitērija no A pirms mūru attīrīšanas.
IMG_2228	Pagraba telpā aiz presbitērija D sienā esošās kripas nosedzošā granīta plāksne.
IMG_2229	Skats uz presbitērija daļas pamatnes Z malu pirms attīrīšanas. No A.
IMG_2230 IMG_2232	Skats uz uzlauztu kriptas atveri baznīcas pagraba sienu fragmentu D daļā.
IMG_2231	Skats kriptas iekšpusē.
IMG_2233	Kriptas vieta baznīcas pagraba sienu fragmentu D daļā pēc uzlauztās atveres aizpildīšanas ar ķieģeļiem.
IMG_2234 IMG_2240	Kriptas vieta baznīcas pagraba sienu fragmentu DA daļā pēc pagaidu nosedzošās konstrukcijas noņemšanas.
IMG_2235- IMG_2239	Postītais apbedījums kriptā baznīcas pagraba sienu fragmentu DA daļā.
IMG_2241 IMG_2245 IMG_2258	Aizpildītās kriptu atveres baznīcas altāra daļas pamatos pēc mūru attīrīšanas.
IMG_2242	Pagraba telpas A daļa pēc daļējas mūru notīrīšanas.
IMG_2243 IMG_2244	Pagraba telpas A daļas mūru attīrīšanas process.
IMG_2246 IMG_2247	Kriptas vieta baznīcas pagraba sienu fragmentu DA daļā pēc attīrīšanas.
IMG_2248	Pagraba mūri pēc pilnīgas attīrīšanas. No R.
IMG_2249	Kriptas atveri nosedzošais akmens pagraba telpas Z sienā pēc pilnīgas attīrīšanas.

Kadra Nr.	Kadra apraksts
IMG_2250	Skats uz pagraba telpas DR stūri ar telpas ķieģeļu grīdas paliekām.
IMG_2251	Ķieģeļu grīdas paliekas tuvplānā.
IMG_2252	Neliels ķieģeļu grīdas fragments pie atraktās daļas DR malas.
IMG_2253	Pagraba telpa pēc pilnīgas mūru attīrīšanas un centrā bijušās bedres aizbēršanas. Skats no D.
IMG_2254	Skats uz attīrītajiem baznīcas pagrabu mūriem no A.
IMG_2255	Tas pats no DR.
IMG_2256	Pēc pilnīgas mūru attīrīšanas un centrā bijušās bedres aizbēršanas. Skats no Z.
IMG_2257	Lokveidā mūrēta ķieģeļu josla pagraba telpas Z sienā. Iespējamā kāpņu pamatne (?).
IMG_2259 IMG_2260	Durvju kārbas nospiedums un viras kāsis presbitērija pagraba daļas mūru D pusē.
IMG_2261	Durvju kārbas nospiedums presbitērija daļas mūra DA stūrī.
IMG_2262	Atrastie baznīcas logu stiklu un grīdas flīžu fragmenti, I pasaules kara lielgabala granātas čaula.
IMG_2264	Skats uz attīrītajiem baznīcas mūriem no R.
IMG_2265 IMG_2266	Skats uz vītņu kāpņu pamatni baznīcas apsīdas ZR pusē.
IMG_2267	Būvgružu aizbērums vītņu kāpņu pamatnē.
IMG_2268	Galerijas starp baznīcu un klostera ēku pamatu attīrīšana.
IMG_2319	Skats uz pilnībā atraktajiem un attīrītajiem baznīcas apsīdas un galerijas pamatiem. No R.
IMG_2320	Tas pats no ZR.
IMG_2321	Tas pats no Z
IMG_2322	Kopskats uz atraktajiem un attīrītajiem baznīcas pamatu fragmentiem no ZR.

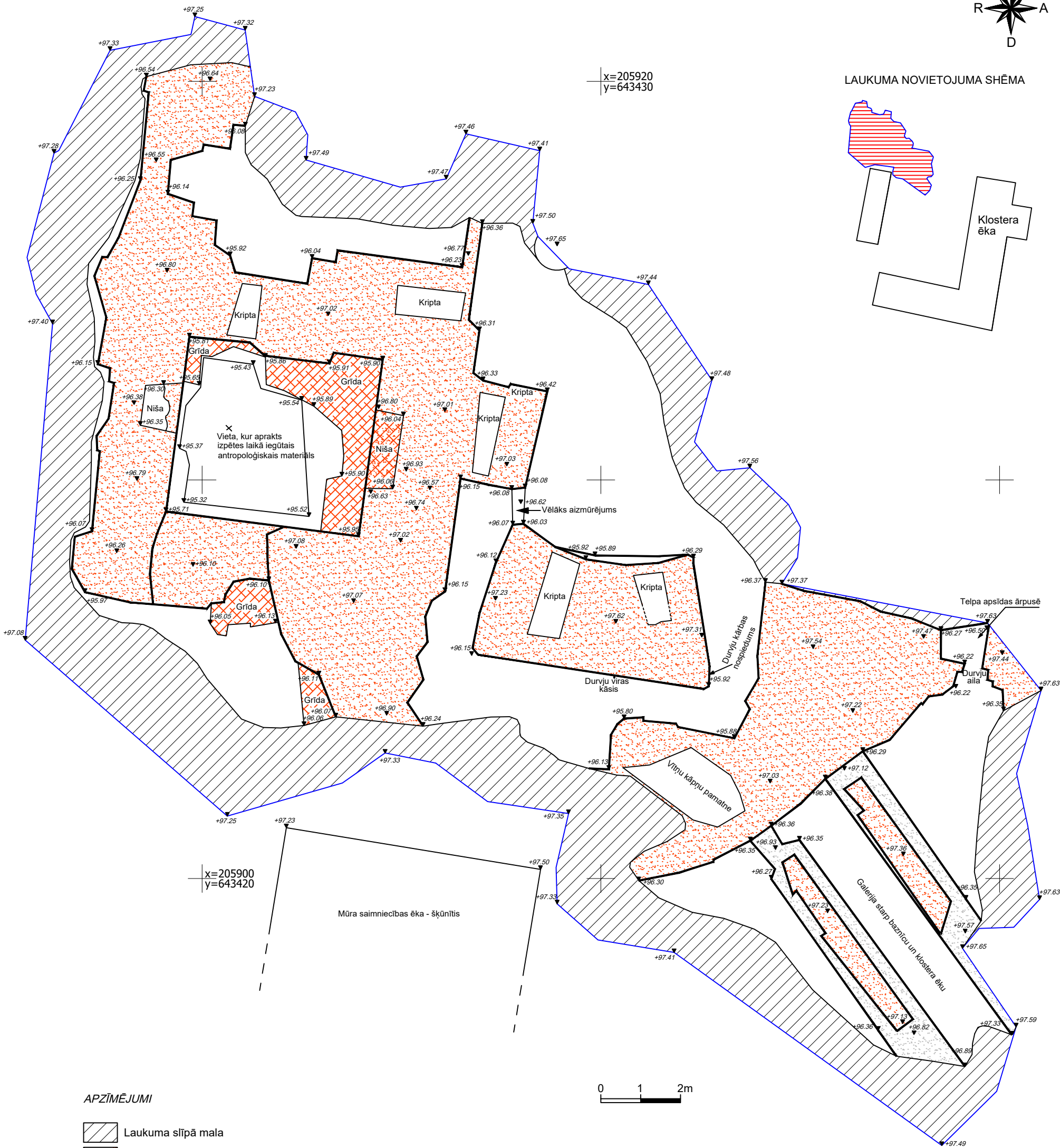
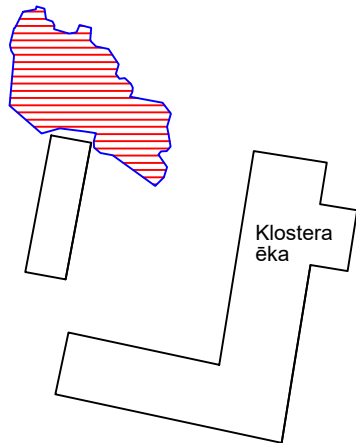
Kadra Nr.	Kadra apraksts
IMG_2323 IMG_2326 IMG_2327	Skats uz pilnībā atraktajiem un attīrītajiem baznīcas apsīdas un galerijas pamatiem. No ZR.
IMG_2324 IMG_2329	Skats uz nezināmas pagraba telpas durvju atveri baznīcas apsīdas daļas ārpusē.
IMG_2325	Baznīcas apsīdas daļas pamatu atsegums no ZR.
IMG_2330	Pagraba telpas durvju ailā atrastās I pasaules kara Mauser sistēmas patronas.
IMG_2331	Skats uz baznīcas pagrabu mūru fragmentiem no R.
DJI_0012 DJI_0016 DJI_0030	A Aerofoto. Skats uz atrakto baznīcas pamatu daļu no augšas.
DJI_0021 DJI_0025	Aerofoto. Skats uz bij jezuītu klostera ēku un Sv, Ursulas jezuītu baznīcas pamatu atrakto daļu.
DJI_0033 DJI_0034	Aerofoto. Skats uz atrakto baznīcas pamatu daļu no augšas. Tuvāks skats.
DJI_0038	Aerofoto. Skats uz atrakto baznīcas pamatu daļu no augšas. No ZA.
DJI_0041 DJI_0043	Aerofoto. Skats uz atrakto baznīcas pamatu daļu no augšas. No A.

Plānu saraksts.

Plāna Nr.	Plāna nosaukums
1.	Arheoloģiskas izpētes darbos fiksētās baznīcas mūra konstrukcijas. M:100
2.	Baznīcas kontūras savietojums ar atklātajām konstrukcijām. M 1:100

LAUKUMA NOVIETOJUMA SHĒMA

APZĪMĒJUMI

- Laukuma slīpā mala
- Baznīcas mūru fragmenti
- Laukakmeņu pamati

PIEZĪMES

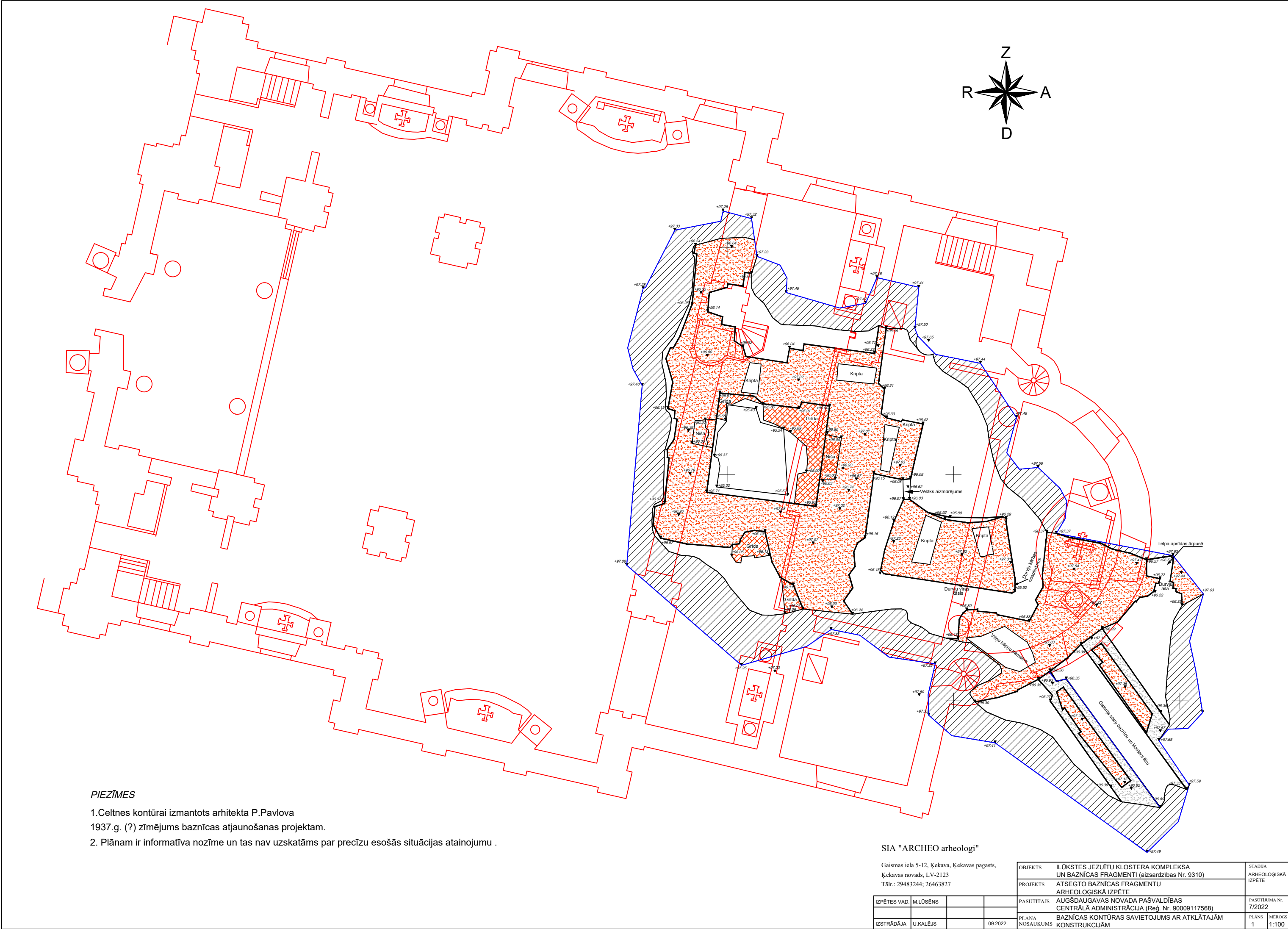
- Koordinātas LKS-92, augstuma atzīmes LAS-2000,5.
- Uzmērījums veikts 22.09.2022.

SIA "ARCHEO arheologi"

Gaismas iela 5-12, Ķekava, Ķekavas pagasts,
Ķekavas novads, LV-2123
Tālr.: 29483244; 26463827

IZPĒTES VAD.	M.LŪSENS		
IZSTRĀDĀJA	U.KALĒJS		09.2022.

OBJEKTS	ILŪKSTES JEZUĪTU KLOSTERA KOMPLEKSA UN BAZNĪCAS FRAGMENTI (aizsardzības Nr. 9310)	STADIJA	ARHEOLOĢISKĀ IZPĒTE
PROJEKTS	ATSEGTO BAZNĪCAS FRAGMENTU ARHEOLOĢISKĀ IZPĒTE		
PASŪTĪTĀJS	AUGŠDAUGAVAS NOVADA PAŠVALDĪBAS CENTRĀLĀ ADMINISTRĀCIJA (Reģ. Nr. 90009117568)	PASŪTĪTUMA Nr.	7/2022
PLĀNA NOSAUKUMS	ARHEOLOĢISKĀS IZPĒTES DARBOS FIKSĒTĀS BAZNĪCAS MŪRA KONSTRUKCIJAS	PLĀNS	MĒROGS
		1	1:100

**1.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz 2019.g. atraktajiem baznīcas pamatiem pirms to sakopšanas darbiem.**

**2.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Tas pats.**

**3.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Baznīcas pamati D daļā pēc pagaidu nojumes konstrukcijas demontāžas.**

**4.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz atrakto baznīcas pamatu centrālo un R daļu pēc pagaidu nojumes demontāžas.**

**5.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Pagraba telpa baznīcas jomā aiz presbitērija pēc pagaidu nojumes demontāžas.**

**6.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Daļa no slēgtās galerijas baznīcas DA pusē pirms mūru attīrīšanas.**

7.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
 Baznīcas pagraba sienās zem presbitērija daļas izmūrētās un 2019.g. uzlauztās
 apbedījumu kriptas.

8.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
 Skats vienā no uzlauztās kriptas iekšpusē.

**9.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Kriptas nosegakmens baznīcas pagraba Z sienā aiz presbitērija. Pa kreisi no tā
saglabājusies vienīgā neuzlauzta kripa.**

**10.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Atvērta kripa. Atrakto baznīcas pamatu daļas Z pusē zem presbitērija.**

**11.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
10.foto redzamā kriptā pēc atveres aizpildīšanas ar ķieģeļu fragmentiem.**

**12.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Kripta baznīcas pamatu Z pusē ārpus presbitērija.**

**13.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Kriptā baznīcas pamatu Z pusē atklātais apbedījums.**

**14.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Tas pats. Tuvskats.**

**15.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Daļēji attīrītie baznīcas pagraba telpu mūri aiz kādreizējā presbitērija.**

**16.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz 2019.gadā atrakto baznīcas pagraba telpu daļu no ZR.**

**17.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Mūra fragments zem presbitērija. 7.foto redzamās kriptu atveres aizpildītas ar ķieģeļiem.**

**18.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Atrakto mūra fragmentu Z pusē esošā kriptas atvere aizpildīta ar smiltīm.**

**19.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Telpas aiz presbitērija mūri pēc pilnīgas attīrīšanas. Skats no D.**

**20.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Tas pats. Skats no Z. Pēc mūru attīrīšanas redzams telpas apmetums un ķieģeļu grīdas
segums telpas ZA daļā.**

**21.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Telpa aiz presbitērija pēc mūra konstrukciju pilnīgas attīrīšanas. Skats no Z.**

**22.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Tas pats. Skats no D.**

**23.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Ķieģeļu grīdas fragments izpētes zonas D malā pie telpu norobežojošās D sienas.**

**24.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Lokveidā mūrēti ķieģeļi telpas Z sienā. Skats no A puses.**

**25.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz atrakto baznīcas mūru R daļu pēc attīrīšanas. No Z.**

**26.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz atrakto baznīcas mūru A daļu pēc attīrīšanas. No ZA.**

**27.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz attīrītajiem baznīcas presbitērija daļas pamatiem no A.**

**28.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Pagraba noejas kāpņu pamatne baznīcas apsīdas ZR pusē.**

**29.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Būvgružu uzbērumš pagraba noejas kāpņu vieta baznīcas apsīdas ZR pusē.**

**30.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Starp baznīcu un klosteri celtās galerijas pamatu attīrīšana.**

31.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca. Skats uz baznīcas apsīdas daļu un galerijas pamatiem pēc mūru notīrīšanas. No DA.

32.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca. Tas pats no ZA.

**33.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Apsīdas daļas pamatu fragments un nezināmas pagraba telpas ieejas vieta baznīcas
ārpusē pēc mūru attīrīšanas. Skats no DA.**

**34.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Tas pats tuvskatā.**

**35.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz 2019.g. atraktajiem baznīcas pamatiem pēc pilnīgas mūru attīrīšanas no A.**

**36.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Tas pats no ZA.**

37.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca. Skats uz 2019.g. atraktajiem baznīcas pamatiem pēc pilnīgas mūru attīrīšanas no augšas.

38.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca. Skats uz bijušo jezuītu klostera ēku un atrakto baznīcas pamatu daļu. No augšas.

**39.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz jezuītu klosteru ēku un atraktajiem baznīcas pamatiem no augšas.**

**40.Foto. Augšdaugavas novads, Ilūkste. Bij. Ilūkstes Sv.Ursulas katoļu baznīca.
Skats uz atraktajiem baznīcas A daļas pamatu fragmentiem no augšas.**